

A stylized, semi-transparent red swan is the central focus of the image, set against a bright yellow background. The swan is depicted in profile, facing right, with its wings slightly spread. The overall aesthetic is clean and modern, with a strong color palette of red and yellow.

FREMTIDSFABRIKKEN

SYDFYN

Forestil dig at...

..Sydfyn og Øerne var Danmarks kraftcenter for entreprenører?

...Sydfyn og Øerne genererede vækst ud af sit kreative potentiale

...også du lukkede din indre entreprenør ud?

Fremtidsfabrikken Sydfyn

Some rights reserved, KaosPiloterne/SUS 2009.

Illustrationer og layout: Emil Tin / emil@tin.dk

INDHOLD

Baggrund	5	Sammenfatning og konklusion	17
Velkommen	5	Om sammenfatningen	17
Behovsanalysens baggrund	5	Udviklingspotentialet	17
Hvem deltog?	6	En fælles vision	18
		At bygge ovenpå det eksisterende	19
		Koblinger og mangel på samme	19
Resultat af behovsanalysen	8	Appendix	21
Om analysen	8	Projektpartnere	21
Inkubatormiljø	8	Hvem interviewede vi?	22
Netværk	9	Metodik	22
Mentor	10		
Økonomi	10		
Specifik rådgivning	11		
Fælles branding	12		
Fagspecifik undervisning	12		
Læringsrum og undervisningsform	13		
Ønsker fra entreprenørerne til kommunerne	14		
Kommunernes ønsker til sig selv	15		

DREAM.S
DREAM.S
SYDFYN

DREAM.S
SYDFYN

BAGGRUND

VELKOMMEN

Denne brochure beskriver baggrunden for og resultatet af den behovsanalyse, som Kaospiloterne har lavet på Sydfyn og Øerne i foråret 2009. Den kortlægger, hvilke opfyldte behov den enkelte entreprenør har og danner baggrund for det kommende projekt, der indtil videre hedder Fremtidsfabrikken Sydfyn. Vi har valgt at fokusere på de uopfyldte behov, eftersom det er disse projektet gerne på sigt skal opfylde. De opfyldte behov berører vi kort i vores sammenfatning og konklusion. Endvidere påtænker vi at inddrage disse fremover i projektet som **best practises** mellem entreprenørerne og kommunerne.

Fremtidsfabrikken Sydfyn er et projekt og et samarbejde mellem Sydfyns Udviklings Samarbejde, Kaospiloterne, netværket Ge9, Vækstforum Syd og Region Syddanmark.

Udover denne brochure formidles resultatet også gennem en kortfilm og en powerpoint præsentation, som du kan rekvirere hos organisationskonsulent Gry Guldborg på guldborg@kaospilot.dk

God læselyst.

Mick Cordero & Gry Guldborg, Kaospiloterne

BEHOVSANALYSENS BAGGRUND

Som en del af projekt Fremtidsfabrikken har projektets partnere i fællesskab besluttet at lave en behovsanalyse, der skal dokumentere, om der er et reelt behov for at udvikle regionens kreative potentiale og ad den vej skabe vækst til gavn for hele denne del af Region Syddanmark.

Vi har gennem kvalitative interviews valgt at kortlægge, hvilke opfyldte og uopfyldte behov den enkelte entreprenør har. Dette skal bruges til at tilrettelægge og fokusere hovedprojektet efter de reelle behov og ressourcer der er – dels hos entreprenørerne og dels hos kommunerne.

HVEM DELTOG?

Da det er projektets formål at udvide entreprenørskabsfeltet, har vi under behovsanalysen valgt at interviewe flere forskellige typer entreprenører:

Eksempelvis:

- Traditionelle enkeltpersoners virksomheder f.eks. håndværkere, frisører og arkitekter
- Kreative enkeltpersoners virksomheder f.eks. organisationskonsulenter, grafikere og designere
- Netværksbaserede entreprenører f.eks. kontor- og faglige fællesskaber
- Ledere for virksomheder, der har ekspanderet fra én person til flere medarbejdere.

For at få et helhedsperspektiv på behovs- og markedsanalysen og sikre dens validitet valgte vi også at interviewe de mennesker, der til dagligt arbejder med, har indflydelse på og indsigt i de ovennævnte iværksætteres arbejdsliv:

Eksempelvis:

- Erhvervscheferne
- Repræsentanterne fra den kommunale iværksætterrådgivning
- Kommunaldirektører

Slutteligt valgte vi også at interviewe:

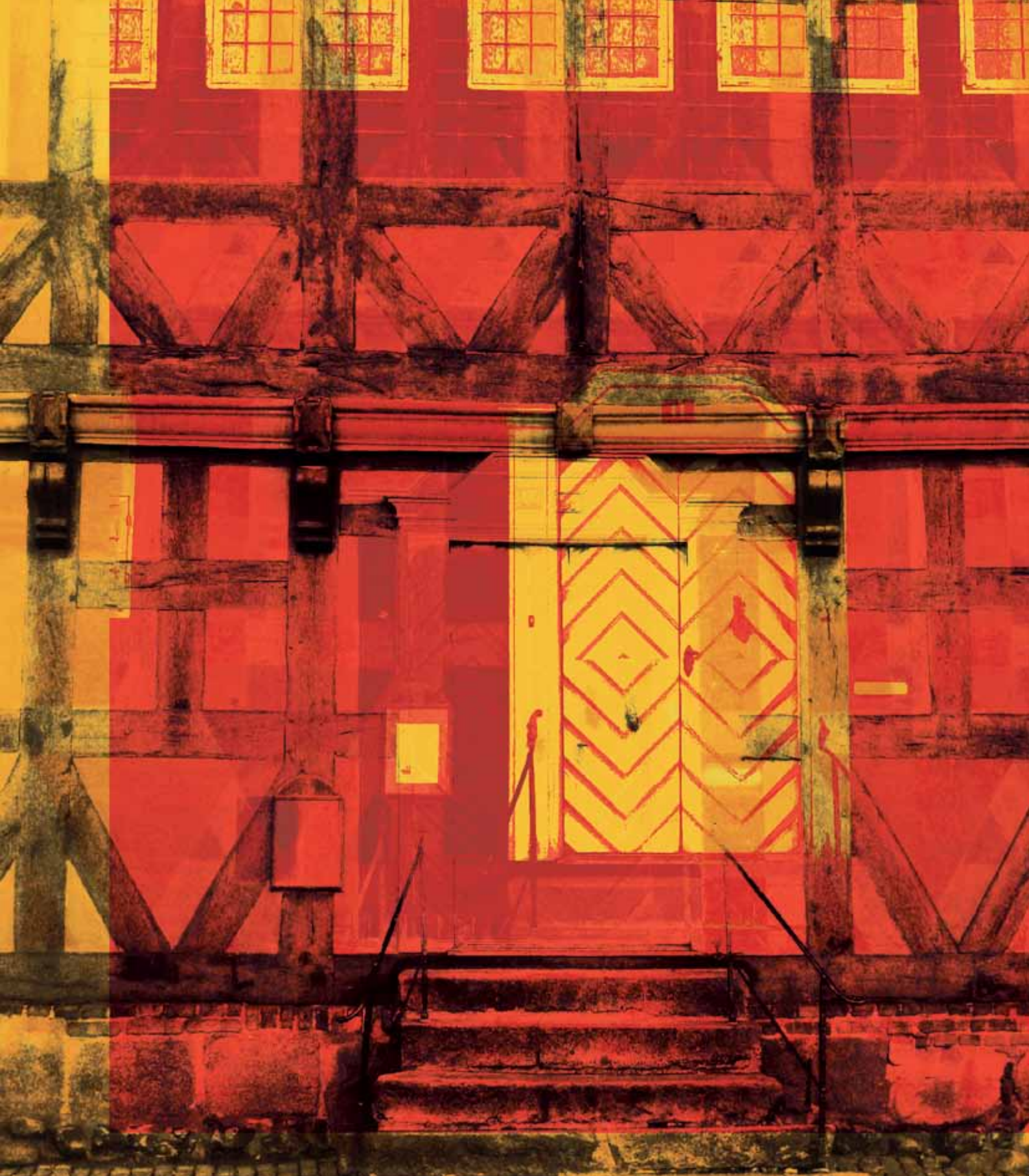
Boblende iværksættere - altså mennesker, der går rundt med en spirende iværksætter i maven.

Vi har i alt interviewet syv kommunalt ansatte, 20 entreprenører, én gruppe af iværksættere i et kontor-fællesskab samt faciliteret to idégenereringsprocesser for nuværende og kommende iværksættere. Det blev i alt til over 200 sider transskriberet interviews og 5 timers råfilm, der nu er kondenseret ned til dette materiale.

Endvidere er der flere indikatorer, der i forvejen peger i den retning og viser, at lige netop Sydfyn og Øerne har et stort uudnyttet potentiale i forhold til udvikling af den kreative klasse. Dette understøttes af et forskningsarbejde lavet af Mark Lorentzen fra Copenhagen Business School i 2007, hvor han konkluderer:

“Svendborg og Sønderborg er udvalgt (til at deltage i forskningsprojektet) på grund af den bemærkelsesværdigt store kreative klasse i disse relativt små byregioner. Også Ærø er udvalgt på denne baggrund, fordi det lille øsamfund har en overraskende stor kreativ klasse.”

Derudover har der både i tværkommunalt regi (SUS) og på eget initiativ været gjort flere tiltag for at styrke iværksætternes position. Her kan blandt andet nævnes Kodeks for Iværksætteri, Future Club og netværket G9.

RESULTAT AF BEHOVSANALYSEN

OM ANALYSEN

Herunder præsenterer vi resultatet af behovsanalysen. Det skal for en god ordens skyld understreges, at vi **fokuserer på de uopfyldte behov**, om gerne skulle danne **grundlag for et udviklingspotential**. Først præsenteres behovene og derefter kommer der en kort sammenfatning.

Efter hvert afsnit er der et par refleksive spørgsmål, som gerne skulle generere undren og nye idéer.

Vi har sammenfattet behovene i følgende kategorier:

- Inkubatormiljø
- Netværk
- Mentor
- Økonomi
- Specifik rådgivning
- Fælles branding
- Fagspecifik undervisning
- Læringsrum og undervisningsform
- Ønsker fra entreprenørerne til kommunen
- Kommunenes ønsker til sig selv

Vi har under analysen valgt at runde eventuelt skæve tal op eller ned til henholdsvis nærmeste delelige tal med fem. Eksempelvis 43% til 45%.

INKUBATORMILJØ

Mere end 80% af alle adspurgte har under behovsanalysen udtrykt ønske om **et fælles samlingspunkt for entreprenører på Sydfyn**, f.eks. i form af et inkubatormiljø. Dette tager udgangspunkt i, at mange føler sig alene og savner fællesskab og sparring i forhold til deres virke som entreprenører – både fagligt og socialt.

Ønskerne til et sådant inkubatormiljø er mangesidet, men er karakteriseret ved, at der skal være tale om et sted med en central, fysisk placering, således at dette kan virke som **katalysator og inspirationskilde** for entreprenørerne i hele regionen. Dog er der splitelse i forhold til, hvor inkubatormiljøet skal placeres. Svendborg nævnes af 65% som den ideelle placering. Dette hænger dog tydeligvis sammen entreprenørens bopæl. Flere adspurgte nævner, at mobilitet er en mulighed, således at også randområderne som f.eks. Ærø, Langeland og Strynø nås. Mange udtrykker desuden, at de vil være villige til at rejse til f.eks. Svendborg, hvis arrangementet, undervisningen eller tilbuddet har nok tiltrækningskraft.

Inkubatormiljøet bør, udover kontorfællesskabsfaciliteter og værksted, have en daglig leder eller stab, der tilbyder rådgivning indenfor det at starte og drive en virksomhed. Derudover har mange et **behov for videreuddannelse**, hvilket inkubatormiljøet også bør tage højde for. Eksempelvis gennem muligheden for at afvikle arrangementer så som **events, workshops og undervisning**.

NETVÆRK

Arrangementerne i inkubatormiljøet bør være åbne for alle, men hvis man skal have en kontorplads, bør dette være præget af en vis **eksklusivitet**, f.eks. igennem en udvælgelsesproces. Det skal kun være folk der virkelig brænder for det, som skal være der, så stedet på den måde kan fungere som en katalysator, en kreativ kravlegård og en inspirationskilde for andre iværksættere.

Mange af de adspurgte nævner inspirationskilder som Stjerneskipet i Odense, Lynfabrikken i Århus, Republikken i København og The Hub ude i verden.

(The Hub er et globalt netværk af entreprenører, der igennem kontorfællesskaber rundt om i verden arbejder dels på egne projekter, dels på at løse fælles opgaver. Læs mere på <http://the-hub.net/>)

"Vi har skabt et lille inkubatormiljø her i Svendborg, for vi havde alle et behov for faglig sparring og et socialt netværk. Det er trods alt lettere at idéudvikle, når man er mere end én."

— Thomas Sjølander, Sjølander Embroidery, kostumebroderi til film & teater

75% af alle adspurgte udtrykker et behov for at **mødes og skabe netværk med andre entreprenører**. Dette grunder i dels et socialt behov, men i lige så høj grad ud fra et kommercielt synspunkt så som at **opdyrke nye kunder og møde potentielle samarbejdspartnere** ud fra devisen **"sammen er vi stærkere"**. Andelstanken er nærliggende. Udveksling af erfaringer og kompetenceudvikling nævnes også som vigtige faktorer i forhold til at møde andre entreprenører.

Mange entreprenører på Sydfyn har kun begrænset kendskab til hinanden, og har derfor ofte oplevelsen af at skulle opfinde "den dybe tallerken" igen og igen, selvom der måske er andre i deres nærområde, der har gjort sig lignende erfaringer tidligere.

Netværket kan tage sit udgangspunkt i inkubatormiljøet som nævnt tidligere, men det nævnes også at dette kan udvides til også at omfatte en **virtuel mødeplads**, f.eks. et website med sociale netværksegenskaber.

"Man kan ikke beregne sig til innovation – det sker nemlig, når mennesker mødes."

— Niels Langkilde, godsejer og entreprenør Bramstrup-Midtfyn

MENTOR

Behovet for **seniorvejledning eller mentoring** er udtalt hos en høj andel af de adspurgte. At kunne drøfte sin virksomhed med en person, der har mange års erfaring indenfor samme eller et lignende fagområde, nævnes af mange som noget der kunne have gjort opstartsfasen lettere. Dette behov bekræftes ved, at en del selv har fundet sig en mentor eller har brugt den kommunale erhvervsrådgivning som sparingspartner.

Det nævnes også, at mentoren – udover fagspecifik rådgivning og sparring – kunne hjælpe med at navigere i forhold til **regler fra kommunen og Skat**. Personlige spørgsmål i forhold til egne udfordringer eksempelvis, hvordan man takler en dagligdag med familie osv. som entreprenør, nævnes også som noget en mentor ville kunne hjælpe med.

Dog udtrykkes der blandt mange adspurgte også en vis opgivenhed i forhold til det at kunne få en mentor, da opfattelsen generelt er, at succesfulde virksomhedsledere og entreprenører har for travlt til at ville/kunne hjælpe.

"Jeg var så heldig at få Lars Hermann - direktør for FilmFyn - som mentor. Og det er helt sikkert det vigtigste, der er sket for min virksomhed!"
— Desirée Lenzberg, Bandit Productions

ØKONOMI

En af de helt store udfordringer for potentielle eller nystartede entreprenører er af økonomisk karakter. Mange **tvivler på om de kan få økonomien til at hænge sammen**, og om deres virksomhed kan generere et overskud tilsvarende deres tidligere indkomst som lønmodtager.

60% af interviewpersonerne udtrykker derfor et ønske om **flere støtte- eller lånemuligheder for entreprenører på Sydfyn**. Dette kan være i form af opstarthjælp, som f.eks. iværksætterklippekortet, der fandtes fra 1994-1997, skatteudtagelse eller statsgaranterede iværksætterlån. Muligheden for at kunne få en overførselsindkomst som f.eks. dagpenge i opstartsfasen nævnes som en mulighed.

På Ærø nævner 95% af alle adspurgte **færgeprisen som en stor hindring** for vækst af deres virksomhed, både i forhold til transport af varer og kunder (turister).

"Det er et problem for et område, hvor vækstpotentialet ligger i turisme, at det er vanskeligt at låne penge til hotel og restaurationsbranchen på landsplan."

— Anne Mette Wandsøe, Turist- og Erhvervsforeningen Langeland.

SPECIFIK RÅDGIVNING

At starte egen virksomhed kræver en vifte af forskellige kompetencer, og det er kun få entreprenører, der mestrer dem alle fuldt ud. Der findes derfor et udtalt behov hos de adspurgte på Sydfyn for **specifik rådgivning inden for områder som økonomi, administration, ansættelser og støttemuligheder.**

Budgettering, prissætning og administration nævnes af 80% som områder de har behov for hjælp med. Mange får i dag hjælp fra en revisor til bogføring, men en mere grundlæggende rådgivning i forhold til drift og administration af virksomheden efterspørges.

De af de adspurgte som har eller har haft brug for ansatte, savner rådgivning i forhold til, hvordan man ansætter og afskediger folk. Dette gælder i forhold til, hvilke regler der gælder (APV rådgivning), de økonomiske aspekter og ikke mindst, hvordan man griber det an ledelsesmæssigt pludselig at være flere om at drive virksomheden.

Hjælp til at søge støtte som f.eks. EU-midler eller hos fonde efterspørges også, ligesom flere nævner juridisk bistand som ønskværdig.

Det ønskes, at **rådgivningen skal være så fleksibel som mulig.** Ofte har entreprenøren travlt i dagtimerne med at drive virksomheden, så der findes et udtalt behov for at kunne søge hjælp om aftenen og i weekender.

Det ønskes, at rådgiveren gerne må have **egen erfaring som entreprenør**, sådan at vedkommende kan relatere til de konkrete udfordringer entreprenøren står overfor. Hvis der er noget rådgiveren ikke ved, skal vedkommende være indstillet på at undersøge sagen, og vende tilbage med svar.

Rådgiveren må gerne have en coachende funktion, så det på den måde sikres, at der kan indgås en aftale mellem entreprenøren og rådgiveren, som gør, at entreprenøren selv tager ansvar for at undersøge eller løse de ting, der aftales med coachen. En slags **hjælp til selvhjælp.**

"Havde det ikke været for alle de gode mennesker i Bregninge og min familie, havde det aldrig lykkedes. Jeg har arbejde til mindst to, men jeg gør det hele selv"

— Janni Bidstrup, Hotel- og caféjejer,
Den grønne Gren, Ærø

FÆLLES BRANDING

Der bliver generelt ytret ønske om en **fælles profil for entreprenører på Sydfyn og Øerne**, da mange har den opfattelse at deres virksomhed vil stå stærkere, hvis de bliver profileret sammen med andre. Dette gælder både i forhold til at tiltrække kunder, samarbejdspartnere og ikke mindst nye entreprenører. Der nævnes at et inkubatormiljø også vil kunne bruges som **showroom for Sydfynske og Øernes entreprenører og deres produkter**, ligesom et fælles website vil kunne bruges som vindue udadtil.

Sydfyn og Øerne bør som region markedsføre sig inden for få, specifikke områder, således at Sydfyn og Øerne, derigennem også differentierer sig fra de øvrige regioner. Her nævnes **de kreative industrier og bæredygtighed** som muligheder.

Afholdelse af events af (inter)national kaliber nævnes af flere som en mulighed for at styrke Sydfyns brand dermed også områdets tiltrækningskraft.

Det fremgår, at de adspurgte for manges vedkommende bærer præg af et vis form for lillebrorsyndrom i forhold til større byer som Odense, Århus og København. En styrket, fælles branding af Sydfyn vil på denne måde også bidrage til at **styrke selvværdfølelse for entreprenørerne på Sydfyn og Øerne**.

FAGSPECIFIK UNDERVISNING

95% af alle de adspurgte entreprenører udtrykker et stort behov for fagspecifik undervisning. De tre største behov drejer sig dels om **entreprenørens mindset, økonomisk forståelse** samt **administration og IT**.

70 % af de interviewede havde et behov for **en ny tilgang til entreprenørskab**. De gav udtryk for, at de ønskede undervisning i skiftet fra lønmodtager til selvstændig. Overgangen fra reaktiv til proaktiv. Endvidere oplevede en fjerdedel, at det i den grad også handler om **et opgør med den landsbymentalitet**, der ifølge de adspurgte findes i området.

I den fagspecifikke undervisning indenfor **entreprenørens mindset** ønskes følgende emner:

Værdibaseret og personligt lederskab (selvbevidsthed)

- Risk-taking tilgang til muligheder
- Idégenerering
- Produkt- og forretningsudvikling
- Proaktivitet og handlingskompetence

LÆRINGSRUM OG UNDERVISNINGSFORM

60% af de adspurgte vil gerne undervises i **økonomisk forståelse** og under dette indgår fagspecifik undervisning i:

- Salg
- Prissætning
- Økonomisk udviklingspotentiale
- Budget- og forretningsforståelse
- Markedsføring og personlig branding

Det tredje store behov går på fagspecifik undervisning vedrørende **administration og IT**. Her har 45% af de adspurgte efterlyst undervisning i:

- Administration
- Løn
- Moms

Eksempelvis blev det af tre personer foreslået, at kommunerne og Told & Skat et vist antal gange om året holder informationsmøder, hvor de oplyser om de sidste nye regler og ændringer, som påvirker entreprenørerne.

Til sidst skal det nævnes, at **samtliga adspurgte på Ærø** udtrykte et stort behov for, at **den fagspecifikke undervisning blev tilbudt på øen** for at sikre deltagelse og lokal forankring og udvikling.

"Hvis man skal lave en ny entreprenørskabsuddannelse, så skal den handle om mod. At være risk-taking - og bare få tingene gjort. Det er vigtigt at kunne som selvstændig."

— Jens Aage Christensen, Direktør Hammerum Stainless A/S Langeland

Cirka halvdelen af de adspurgte efterlyste en **gentænkning af dels undervisningsformen og læringsrummet på de nuværende entreprenørskabsuddannelser**. En stor del af de adspurgte så en stor fordel i at kombinere den nuværende uddannelse med en uddannelse, der fokuserer på helhedstænkning og eventuelt i kombination med en coachende og proaktiv tilgang.

For eksempel blev der foreslået en alternativ tilgang til den traditionelle forretningsplan – et ønske om at entreprenøren mødes, der hvor vedkommende er.

For at skabe et vist commitment og et højt fagligt niveau foreslog både adspurgte i kommunalt og selvstændigt regi, **at uddannelsen skal være eksklusiv** og at der eventuelt kunne være en udvælgelsesproces eller –samtale for at kunne følge undervisningen. Endvidere mente 20% at uddannelsen skulle koste penge for at sikre commitment.

Yderligere ønskede 40% af de interviewede, at der kunne være **en vis fleksibilitet i uddannelsen**. Det blev foreslået, at den kunne forløbe i forskellige tempi eller i forskellige former eksempelvis ugekurser, én månedlig undervisningsweekend, åbne faciliterede workshops samt inspirationsforedrag.

Derudover foreslog 25% af de adspurgte, at **entreprenørskabsuddannelse burde starte i folkeskolen** – og én enkelt nævnte vigtigheden af at møde de unges behov for kreative kurser, der kan føre til at starte egen virksomhed.

Eksklusiviteten kan bestå i, at den faglige overlægger er så tilpas høj, og at vi på den måde adskiller os fra andre entreprenørskabsuddannelser og – miljøer.

“Vi skal turde stille krav til den enkelte entreprenør, så vedkommende kan gå helhjertet, klarsynet og engagerede ind i dette projekt.”

— Helge Padegaard, Erhvervskontoret Svendborg

ØNSKER FRA ENTREPRENØRERNE TIL KOMMUNERNE

Der er **tre overordnede ønsker og et enkelt mindre ønske**, der skinner igennem, når vi analyserer de behov entreprenørerne har til kommunerne.

De fire ønsker er:

- Et proaktivt mindset
- Anerkendelse
- Synlighed af kommunens tilbud
- Redesign af services

Primært mener 50% af de adspurgte, at kommunerne savner et **proaktivt mindset**. De efterlyser blandt andet, at kommunerne selv henvender sig til de spirrende entreprenører, når de registrerer sig hos Erhvervs- og Byggestyrelsen. De savner kommunerne som en professionel og visionær sparringspartner. Endvidere ville et entreprenant mindset hos de kommunale være at ønske. Der efterlyses **helheds-tænkning og mod** som kompetencer hos dels erhvervscenterne og kommunalpolitikere.

Sekundært savner 45% af entreprenørerne **anerkendelse** fra kommunen. De ville ønske, at kommunerne brugte de succesfulde entreprenører til branding. Endvidere ønskes der en **anerkendelse af mangfoldigheden i entreprenørskabsbegrebet**. Ifølge de adspurgte er der behov for at have en forståelse for, at forskellige typer entreprenører har forskellige behov som alle burde imødekommes af erhvervscenterne. Der efterlyses en gentænkning af dels indholdet på iværksætterkurserne samt, hvilken tilgang der vælges til de forskellige typer entreprenører. Eksempelvis en coachende tilgang til entreprenøren eller fokus på social innovation.

For det tredje udtrykker 40% af de adspurgte, at de oplever, at kommunerne har noget at tilbyde entreprenørerne, men at de savner **synlighed af de tilbud som kommunen har**.

De savner tydelig kommunikation og enkelte ville ønske, at kommunerne kommunikerede direkte til entreprenørerne.

Dette udvides med, at det er uklart, hvilke EU/regionale udviklingsstøttemuligheder, der findes for entreprenører.

Slutteligt er der et behov for, at **erhvervscenterne designer deres services med udgangspunkt i kundernes (entreprenørernes) virkelighed**. Eksempelvis nævnes skæve åbningstider, et mobilt erhvervscenter som kommer på besøg hos entreprenøren eller en iværksætterskadestue i Svendborg.

“Tænk hvis der fandtes en iværksætterskadestue, som man kunne henvende sig til, når alverdens formularer virker uoverskuelige i de sene aftentimer.”

— Torben Midtgaard, K & B Maskinfabrikken Fyn

KOMMUNERNES ØNSKER TIL SIG SELV

Kommunerne har helt overordnet et behov for at have en **ny strategi for entreprenørskab**. Der efterlyses **nye offentlige tiltag**, der skal sikre, at der er grobund for – og tiltrækningskraft til - entreprenørerne. Det understøttes med behovet for **en definition af den gode iværksætter**. En sådan fælles strategi og de nævnte tiltag udløser et behov for **flere økonomiske ressourcer til erhvervscentre samt efteruddannelse af det nuværende personale**. Her nævnes uddannelse i mod, innovativt lederskab samt proaktivitet.

Slutteligt savnes der et helhedstænkende samarbejde mellem erhvervskontorerne og jobcentrene.

SAMMENFATNING OG KONKLUSION

OM SAMMENFATNINGEN

Vi vil i nedenstående afsnit først sammenfatte de behov, vi har analyseret os frem til. Samtidigt vil vi overordnet konkludere, hvor vi ser, at udfordringerne ligger, hvis man skal folde det fulde potentiale ud på Sydfyn og Øerne og give Projekt Fremtidsfabrikken gode vækstbetingelser.

Afsnittet kommer til at indeholde følgende afsnit:

- Udviklingspotentialet
- En fælles vision – triple helix
- At bygge ovenpå de eksisterende – best practices
- Koblinger og mangel på samme

(Triple helix er betegnelsen for samspillet mellem uddannelsesinstitutioner, det offentlige og private virksomheder.)

UDVIKLINGSPOTENTIALET

Vi har under vores analyse og i mødet med menneskerne i det sydfynske – og her taler vi både kommunaltansatte, erhvervslivet og entreprenørerne oplevet en **ualmindelig stor interesse for at ville udvikle Sydfyn og Øerne** til et bemærkelsesværdigt sted i Danmark. Vi har oplevet en vilje, en bevidst- og stolthed over at være fra Sydfyn og Øerne.

Vi har i flere sammenhænge observeret, at menneskene på Sydfyn og Øerne på eget initiativ har skabt det, som de gerne vil have. Her tænker vi eksempelvis på det tværkommunale samarbejde SUS, entreprenørskabsnetværket Ge9, iværksætterkollektivet M28 og Janni Bridstrups udfoldelse af det lokale potentiale for at få Café Den Grønne Gren til at virke optimalt.

Derudover har vi i den periode vi har arbejdet sammen med disse mennesker oplevet **meget stort engagement** på samtlige møder vi har haft og under de interviews vi har gennemført. Vi har oplevet, at så godt som samtlige gerne ville høres og at alle løbende har fulgt op på vores møder. Generelt har der været **udvist stor nysgerrighed og interesse.**

Vi har oplevet en vilje til at skabe og forandre og ikke mindst en passion, der under hele arbejdsprocessen har skinnet igennem.

Denne vilje til forandring, skabertrang samt passionen kombineret med Mark Lorentzens udtalelse om Sydfyn og Ærø som et kreativt potentiale **bedømmer vi som et godt udgangspunkt for at udvikle området og ad den vej generere vækst.**

Dette kan endvidere understøttes af det faktum, at der er i området findes en del entreprenører, som ligger udenfor opfattelsen af den klassiske entreprenør. Eksempelvis Thomas Sjølander, der broderer applikationer til store Hollywood film eller John fra Øhavets Syltetøj, der er med i alle led af egen produktion.

Der er dog også nogle faktorer, der hindrer at det fulde potentiale udvikles.

Helt overordnet **mangler der en fælles vision** for området (dette vil vi komme mere ind på i næste afsnit).

Endvidere "sidder" en del af entreprenørerne og de kommunalt ansatte "fast i et lønmodtager-mindset", der hindrer mod og handlekraft og dermed også vækst.

Derudover ser vi det som nødvendigt, at man på Sydfyn og Øerne **giver slip på sit lillebrorsyndrom** i forhold til de store byer i Danmark og at man i takt med dette, også **opgiver den landsbymentalitet**, der i følge flere af de adspurgte, eksisterer i området. Der skal opstå en bevidsthed, hvor hver enkel entreprenør selv skal anerkende sine faglige kompetencer og tage sig betalt derefter. Dette kunne hjælpes på vej gennem anerkendelse fra kommunerne og SUS i form af at lave en strategi om, at man handler lokalt.

EN FÆLLES VISION

Som skrevet i foregående afsnit er der **behov for en fælles vision for området**. Dette er et must, hvis området skal markedsføre sig fælles og ad den vej få en tiltrækningskraft på landets entreprenører og mennesker, der overvejer at flytte til provinsen.

Både under interviewene med de kommunalt ansatte og entreprenørerne **observerede vi en fælles drøm om at gøre Sydfyn til et attraktivt sted** at starte virksomhed.

Det kræver som skrevet bare, at denne **drøm omsættes til en vision**, der kan udføres i praksis. Her vurderer vi, at man i alle sektorerne skal være rede til at give slip på tidligere erfaringer med hinanden. Rydde bordet og starte på en frisk og det kræver også, at hver enkelt formår at tænke ud over egen forståelsesramme.

Her skal det nævnes, at mange af entreprenørerne har en klar forestilling om, at kommunerne skal gå forrest. Om end denne forestilling ikke altid kan genkendes hos kommunerne. Så her er det nødvendigt med **en ny forventningsafklaring**.

Men hvis dette sker – vurderer vi – **at potentialet er stort**. Det er oplagt at skabe et forum, hvor denne fælles drøm kan omsættes til en vision. Og det er oplagt at lave det som **en triple helix konstruktion mellem SUS; Ge9 og de andre entreprenører samt en uddannelsesinstitution**.

AT BYGGE OVENPÅ DET EKSISTERENDE

Som beskrevet tidligere er det **oplagt at bygge videre på alt det gode**, der allerede er skabt og eksisterer i området. Et af de dækkede behov mange af entreprenørerne nævnte under analysen var **det gode samarbejde mellem erhvervskontorerne og de selvstændige**. Specielt de klassiske entreprenører som frisører og håndværkere udtrykte stor tilfredshed med den rådgivning de havde modtaget. Endvidere konkluderede analysen også, at der i den grad stadigvæk er brug for klassiske entreprenørskabskompetencer såsom salg, budgettering, administration og momsindberetning.

Derudover kan som tidligere nævnt netværk som Ge9, SUS samarbejdet og iværksætterkollektivet M28 ses som noget allerede skabt, man kan bygge ovenpå. Og vi ser det som oplagt at gå ind at se nærmere på disse best practices i hovedprojektet.

Afslutningsvis er det væsentligt at nævne, at der i området efter vores vurdering findes **visse entreprenante og innovative fyrårne**, som det ville være oplagt at give opmærksomhed for på den måde bygge videre på det allerede skabte. Vi mener, at disse entreprenører på hver deres måde kunne virke som inspiratorer og pejlemærker for kommende og nuværende entreprenører. Her tænker vi eksempelvis på:

- Niels Langkilde, Bramstrup
- Peter Thaisen, Thaisen Hus
- Lasse Vejrup Ipsen, HybridTech

De har alle på hver deres måde arbejdet ihærdigt på at sætte en ny standard for entreprenører indenfor deres felt.

KOBLINGER OG MANGEL PÅ SAMME

Det som virkeligt springer os i øjnene under denne analyse, **er alle de delelementer** og gode tiltag kombineret med forandringsvilje, skabertrang og passion, **der dog fremstår sporadisk og enkeltstående**. Det kan til dels skyldes en **manglende fælles bevidsthed og en manglende samlet vision**. Der savnes i den grad en helhedstænkning og en kobling mellem de forskellige elementer.

Eksemplerne på disse er mange og blev under interviewene nævnt af personer fra samtlige sektorer.

Vi observerede og savner en kobling mellem:

- Erhvervskontorerne og jobcentrene
- Entreprenøren og de andre entreprenører
- Den enkelte entreprenør og erhvervslivet
- De tre sektorer – erhvervslivet, uddannelsesinstitutionerne, kommunerne
- Drøm til fælles handling
- Fastlandet og øerne
- Beslutningstagerne, kommunerne og entreprenørerne

Ovenstående bekræfter vores antagelse om, at der i området **mangler et fælles forum** – eventuelt et dialogrum eller et faciliteret mødested. Endvidere er der et behov for at **gentænke begrebet sammenhængskraft**. Her ser vi store muligheder i sammenkobling gennem nye netbaserede løsninger som eksempelvis sociale netværk og content management systemer.

LANGELAND

LANGELAND

ODENSE

ODENSE

NYBORG

KÅRSØ

ASSENS

FAABORG

SVENDBORG

TÅSINGE

ALS

BORG

ÆRØ

LANGELAND

ÆRØ

LANGELAND

NAKSKOV

KAPPELN

STRARUP

APPENDIX

PROJEKTPARTNERE ?

Projektet er opstået ud fra et ønske og et samarbejde mellem følgende partnere:

SUS: Sydfyns UdviklingsSamarbejde I/S - eller i kort form SUS I/S - er et tværkommunalt samarbejde igangsat af Langeland, Ærø, Faaborg-Midtfyn og Svendborg kommuner. Formålet med samarbejdet er at udvikle og styrke det sydfynske område gennem fælles strategier og udviklingstiltag. Tanken er, at man ved at løfte i flok, vil kunne markere sig stærkere og bredere i forsøget på at skabe mere vækst i området.

Ge9: Ge9 netværket er en sammenslutning af enkeltmandsvirksomheder på Sydfyn, som arbejder kreativt og professionelt indenfor design, kunst, medier, HR, PR, arkitektur og underholdning.

Vækstforum Syd: Vækstforum Region Syd er et samlet forum for regional erhvervsudvikling. Her mødes erhvervsliv, videns- og uddannelsesinstitutioner, arbejdsmarkedets parter og offentlige myndigheder i et stærkt partnerskab for at styrke regionens erhvervsudvikling.

Region Syddanmark: Region Syddanmark har et overordnet ansvar for den regionale udvikling og skal løse opgaver, som de nye kommuner ikke selv kan løse hensigtsmæssigt. Dette gælder bl.a. udarbejdelse af udviklingsplaner med vision for regionens udvikling indenfor natur og miljø, erhverv, turisme, beskæftigelse, uddannelse og kultur samt udvikling af udkantsområder og landdistrikter.

Kaospiloterne: Kaospiloterne i Århus er en treårig kreativ uddannelse indenfor områderne business design samt projekt- og procesledelse. Kaospiloterne har igennem 17 år uddannet mere end 400 unge og entreprenante forandringsagenter fra alle dele af verden. Ud over deres virke som uddannelsesinstitution, leverer Kaospiloterne kompetenceudvikling, projektledelse og uddannelse til det private og offentlige.

HVEM INTERVIEWEDE VI?

I foråret 2009 har vi interviewede nedenstående entreprenører som en del af behovsanalysen.

- Anders Jørgensen, vognmand, Ærø
- Anne Mette Wandsøe, Turist- og Erhvervsforeningen Langeland
- Bo Pedersen og Torben Midtgaard, Maskinfabrikken, Svendborg
- Carl Jørgen Heide, Turist-, Erhvervs- og Udviklingsdirektør, Ærø
- Desiree Lenzberg, Bandit Productions, Svendborg
- Ebbe Lund, Sekretariatsleder, Sydfyns Udviklingsarbejde (SUS)
- Ge9, netværk af entreprenører på Sydfyn
- Gitte Høxbroe, Hoxbroe Film, Svendborg
- Helge Padegaard, Erhvervskontoret Svendborg
- Iværksætter netværk, Ærø
- Janni Bidstrup, Den Grønne Gren, Ærø
- Jens Aage Christensen, Hammerum Stainless A/S, Langeland
- Jess Heinemann, Igangsætter, Ærø Kommune
- John Mogensen, Erhvervschef, Faaborg-Midtfyn
- John Sørensen, Øhavets Syltetøj, Strynø
- Jørgen Dolmer, arkitekt, Svendborg
- Jørgen Friis, teknikdirektør, Ærø
- Kim Freund, Freund Multiservice, Svendborg
- Kirsten Vestergaard, Strynø Gl. Mejeri, Strynø
- Lars Rasmussen, Vid & Sans, Svendborg
- Lasse Vejrup Ipsen, HybridTech og ElectroCom, Svendborg
- Lone Rasmussen, frisør, Svendborg
- M28, Kontorsfællesskab Svendborg
- Martin J. Skov, China Sourcing, Svendborg
- Mette Louise Andersen, P19 Design, Faaborg-Midtfyn
- Niels Langkilde, Bramstrup Gods, Faaborg-Midtfyn
- Nils Ørum-Nielsen, Rise Bryggeri, Ærø
- Per Holst, Restaurant & Cafe Kongensgade 34, Ærø
- Peter Thaisen, Thaisen Hus, Svendborg
- Poul Sækmose, Marstal Værft A/S, Ærø

- Stine LaBoube, Poppelgårdens Praktiske Jordbrugs-skole, Ærø
- Torben Bürgel Nielsen, Optimist.nu, Strynø
- Ulla Kronborg, udviklingskoordinator, Ærø kommune
- Vibeke Skov Hansen, Butik Møllegård

METODIK

Til udformning, gennemførelse samt efterbearbejdning af interviewene har vi taget vores teoretiske afsæt i den norske forsker Steiner Kvaales interviewteknik.

Samtlige interview varede mellem 30- 70 minutter og størstedelen af dem foregik i den interviewedes eget hjem eller på vedkommendes arbejdsplads.

Interviewpersonerne var udvalgt i samarbejde med dels kommunerne samt erhvervscentrene fra Langeland, Ærø, Svendborg samt Faaborg-Midtfyn.

Hvad skal der til for at
vi sammen lever den
sydfynske drøm ud?

